

LUNDS
UNIVERSITET

Rektor

BESLUT

Diarienummer V 2026/214

Datum 2026-04-16

Adressat

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över remiss: Remittering av hemställen om ändring i strålskyddsförordningen (2018:506)

Ert dnr: SSM 2025-6378

Lunds universitet har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad remiss avseende förändringar i strålskyddsförordningen. Universitetet lämnar följande synpunkter.

Lunds universitet ställer sig positivt till initiativet att fastställa referensnivåer för exponeringssituationer som i dagsläget omfattas av sådana nivåer. Universitetet noterar att syftet med utredningsrapporten är att utgöra underlag för samt föreslå en inriktning för det fortsatta arbetet med att i detta avseende fullt ut genomföra strålskyddsdirektivet i svensk lagstiftning.

Lunds universitet vill i detta sammanhang betona vikten av tydlig och ändamålsenlig kommunikation till berörda grupper, särskilt personer med privatägda brunnar. Avsaknad av sådan kommunikation riskerar att leda till oro och osäkerhet kring hur situationen bör hanteras.

Universitetet noterar att denna aspekt inte behandlas i konsekvensutredningen.

Lunds universitet vill framhålla att referensnivåer som saknar bindande verkan riskerar att få begränsad praktisk betydelse. En referensnivå om 1mSv per år medför exempelvis inga konsekvenser för större dricksvattenproducenter, eftersom det redan finns gällande gränsvärden som säkerställer att exponeringen understiger 0,1mSv per år. Referensnivåns huvudsakliga betydelse avser i stället hanteringen av privata brunnar med förhöjda halter av radioaktiva ämnen.

Eftersom referensnivån inte är bindande för brunnägare medför den emellertid inga direkta krav eller åtgärder för dessa. Därmed riskerar referensnivån att enbart utgöra en ambitionsnivå för berörda myndigheter, utan att leda till konkreta förbättringar i praktiken. Lunds universitet anser därför att nyttan av att fastställa icke bindande referensnivåer bör ifrågasättas, om de inte samtidigt kopplas till tydliga åtgärder eller styrmedel som säkerställer faktisk efterlevnad.

Avseende herrelösa strålkällor noterar Lunds universitet att Strålsäkerhetsmyndigheten enligt strålskyddsdirektivet ska säkerställa beredskap för att återta och behålla kontrollen över sådana källor. Universitetet vill här framföra kritik mot att nuvarande ordning i praktiken inte säkerställer en ändamålsenlig och långsiktigt hållbar hantering.

Det framstår som särskilt problematiskt att ansvars- och kostnadsfrågan i vissa situationer riskerar att falla på en enskild upphittare. En sådan ordning är inte rimlig och kan i praktiken leda till att herrelösa strålkällor inte rapporteras eller omhändertas, vilket innebär uppenbara risker ur såväl strålskydds- som miljösynpunkt.

Även om nuvarande finansiering via Naturvårdsverkets anslag möjliggör ett visst omhändertagande, bedömer Lunds universitet att detta är en otillräcklig och i grunden reaktiv lösning. Att i detta läge primärt föreslå införande av referensnivåer riskerar att framstå som att fokus förskjuts från de grundläggande strukturella bristerna i systemet.

Lunds universitet vill därför starkt understryka att det är nödvändigt att skyndsamt ta fram konkreta, fungerande och långsiktiga lösningar för hantering och slutförvaring av radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet med tydliga datum för när lösningar ska vara på plats. Lunds universitet önskar att frågan utreds vidare och att lösningar skyndsamt kommer på plats. Att denna fråga kvarstår olöst efter lång tid är inte tillfredsställande.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad vicerektor i närvaro av stf förvaltningschef Torun Forslid efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av Strålskyddsexpert Hanna Holstein, LU Byggnad.

Kristina Eneroth

Dokumentet är signerat digitalt, se slutet av dokumentet.